

Podľa študentov vysoké školy pandémiu zvládli, no absolventi sa necítia byť pripravení na život

Bratislava, 29. júna 2021 - Takmer 20 000 študentov a študentiek sa zapojilo do prvého ročníka prieskumu Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo (SAAVŠ) „Akademická štvrťhodinka“. Ide o anonymný, doteraz najväčší prieskum vnímania kvality vysokých škôl študentmi na Slovensku a SAAVŠ ho plánuje robiť každoročne. Agentúra bude sledovať, ako sa jednotlivé vysoké školy budú na základe spätnej väzby od študentov zlepšovať a zohľadní to v ich akreditačnom procese.

Kľúčové zistenia:

- Až 70 % študentov tvrdí, že študuje svoj odbor, lebo ich zaujíma, 82 % by dokonca svoj študijný program odporučilo svojim známym. Dáta teda nepotvrdili rozšírený názor, že študenti študujú len pre diplom.
- V týchto dňoch vysoké školy opúšťajú tisícky absolventov a absolventiek – školy ale pomohli s prechodom na trh práce len časti z nich. Až 39 % končiacich študentov sa necíti byť pripravených na život po VŠ.
- Veľká časť končiacich študentov neabsolvovala prax (zahŕňa to aj obdobie pred pandémiou) – až 49 % bakalárov v poslednom ročníku a 29 % študentov končiacich druhý stupeň VŠ. Z tých, ktorí prax absolvovali, ju až 36 % vníma ako nedostatočne dlhú.
- Študenti sa len obmedzene rozvíjajú v prenositeľných zručnostiach napriek tomu, že tie sú pre zamestnávateľov naprieč sektormi kľúčové. Napríklad schopnosť odborne komunikovať v anglickom alebo inom svetovom jazyku je jedna z najviac požadovaných zručností – na VŠ sa jej však venuje len minimálna pozornosť.
- Z organizačného hľadiska vysoké školy pandémiu zvládli. Musia sa však sústrediť na zvládnutie jej negatívnych dôsledkov - veľká časť študentov nedosiahla porovnateľné vedomosti ako pri prezenčnej výučbe (39 %), 71 % študentov malo len minimálne nahradenú prax a praktickú výučbu a kvôli izolácii si nerozvíjali vzťahy dôležité nielen pre osobný, ale aj profesijný život.
- Zatiaľ ide len o prvé zistenia na celoštátnej úrovni, ktoré SAAVŠ zverejňuje necelý mesiac po ukončení zberu dát. Agentúra ďalšie dáta postupne spracúva a na jeseň ich predstaví vysokým školám a následne verejnosti.

„Pre Slovensko máme dobrú správu: mladí ľudia sa zaujímajú o kvalitu svojho vzdelávania. Do prieskumu sa zapojilo 20 tisíc vysokoškolákov, čo je takmer 16 % všetkých študentiek a študentov na Slovensku. Myslím, že ide o doteraz najväčší prieskum svojho druhu na Slovensku. Zároveň je to jasný signál, že mladým na kvalite vzdelávania záleží,“ hovorí Robert Redhammer, predseda výkonnej rady SAAVŠ.

„Prieskum systematicky zozbieral názory študentov naprieč vysokými školami v SR. Dnes, mesiac po ukončení zberu, predstavujeme len vybrané údaje na celoštátnej úrovni. Po ďalšom spracovaní na jeseň predložíme detailné údaje každej vysokej školy. V následnej akreditácii sa budeme škôl pýtať, čo s týmito informáciami urobili, či a ako zlepšili svoje silné stránky, či a ako odstránili konkrétne nedostatky,“ dodal Redhammer. „Bez poznania reálneho stavu vecí nie je možné sa efektívne zlepšovať. Poznanie názoru študentov je prvým krokom k zvyšovaniu kvality vzdelávania,“ uzatvára Redhammer.

Školy pandémie organizačne zvládli, ale dištančné vzdelávanie malo na študentov aj negatívny dopad

Organizáciu štúdia počas pandémie 79 % študentov hodnotilo skôr pozitívne.

„Boli sme zvedaví, či mali študenti dostatočne včasné informácie o zmenách v organizácii výučby, či mali prístup k študijným materiálom, a či sa školy postupne naučili čeliť výzvam pandémie a či sa ich prístup zlepšoval. Môžeme povedať, že z organizačného hľadiska školy pandémie zvládli – no odpovede nám ukazujú aj mnohé nedostatky,“ hovorí Bálint Lovász, člen výkonnej rady agentúry, ktorý bol jedným z iniciátorov prieskumu.

„Jedným z najväznejších problémov je, že až takmer 40 % študentov si nemyslí, že nadobudli počas pandémie porovnateľné vedomosti ako pri prezenčnej výučbe. Dôvodom mohlo byť, že až 38 % študentom chýbal priamy kontakt s učiteľmi, ktorí im prevažne len posielali texty a zadania na vypracovanie,“ dodáva Lovász.

Pandémia zároveň negatívne ovplyvnila rozvoj medziľudských vzťahov, a tým aj budúce vyhliadky študentov a študentiek. Až tretina respondentov sa necíti byť súčasťou komunity študentov a učiteľov ich školy a iba 56 % trávilo so spolužiakmi čas mimo vyučovania.

„Nedostatočné zapojenie študentov do života školy je problematické z profesionálneho aj osobného hľadiska, lebo študenti získajú menej kontaktov pre svoju budúcu kariéru, menej si rozvinú schopnosť spolupracovať a sú ochudobnení aj o nové osobné vzťahy,“ vysvetľuje Peter Maňo, analytik SAAVŠ.

Prvky dištančného vzdelávania by chceli zachovať hlavne externisti

Len niečo vyše polovice respondentov (57 %) chce, aby ich študijný program naďalej využíval prvky dištančnej formy vzdelávania zavedené počas pandémie. Častejšie si to vedia predstaviť študenti v externej forme štúdia (71 %), denní študenti výrazne menej (55 %).

„Dôvodom môže byť, že dištančná forma znížila v externom štúdiu nárazovú výučbu počas víkendov a externisti si mohli učenie viac rozložiť v čase. Zároveň ušetrili čas na dochádzanie na blokovú výučbu,“ vysvetľuje P. Maňo.

Kľúčové tiež môže byť, že externisti častejšie ako denní študenti uvádzali, že nadobudli porovnateľné vedomosti ako pri prezenčnej výučbe.

Trh práce bakalárov neláka, často im chýba prax

Iba 50 % končiacich bakalárov má za sebou prax. O niečo lepšie sú na tom absolventi druhého stupňa VŠ, prax malo 71 % z nich. Absolvovanie praxe je pritom jednou zo základných požiadaviek zamestnávateľov, čo potvrdzujú aj [dáta portálu Profesia.sk](#) za viac ako 10 rokov.

„Jedným z problémov Slovenska je, že len veľmi malá časť absolventov bakalárskeho stupňa odchádza na trh práce. Tu oproti svetu významne dlhodobo zaostávame. Výsledok je, že naši absolventi sú do istej miery prevzdelaní v porovnaní s kolegami v zahraničí a vzdelávací systém menej efektívne využíva zdroje,“ vysvetľuje Renáta Hall, koordinátorka analytického tímu SAAVŠ.

„Medzi dôvody môže patriť, že len polovica bakalárov absolvuje prax. Časť z respondentov má obavu, že si s bakalárskym titulom nenájde prácu. Pri niektorých profesiách (napr. učitelia) bakalársky stupeň nestačí na získanie zamestnania. V štátnej a verejnej správe obmedzuje kariérny postup. Respondenti často uvádzali, že na druhý stupeň idú pre lepšie zamestnanie, čo môže okrem iného znamenať aj vyššiu mzdu alebo pracovné zaradenie (graf 8). Navýšenie počtu bakalárov na trhu práce si tak bude vyžadovať štrukturálne zmeny na školách aj u zamestnávateľov,“ dodáva R. Hall.

V príprave praxe sú rezervy

Okrem toho, že veľká časť študentov neabsolvovala prax, až 36 % z tých, ktorí ju absolvovali, ju vnímali ako nedostatočne dlhú (graf 3). Školy majú rezervy aj v príprave praxe, keď len 39 % respondentom prax sprostredkovali a 59 % na ňu odborne vopred pripravili (graf 4).

„Až takmer tretina študentov si počas praxe neodskúšala to, čo sa v škole učili, čo môže byť dôsledkom toho, že si prax alebo stáž hľadajú bez pomoci školy. K dobrým správam patrí, že až 74 % študentov malo pred praxou dostatok informácií o jej organizácii, a že 83 % študentov na mieste praxe čakalo kvalitné odborné vedenie,“ konštatuje Matej Bílik, analytik SAAVŠ.

Študenti súkromných škôl popri škole veľa pracujú. Na život po škole sa častejšie cítia pripravení.

Na život a budúce zamestnanie sa cítia byť lepšie pripravovaní študenti súkromných VŠ (graf 9). Jedným z dôvodov môže byť, že ich denní študenti priemerne pracujú takmer 30 hodín týždenne a viac ako polovica z nich má takmer plný úväzok popri plnohodnotnom štúdiu. Na štátnych (10 hodín) a verejných (11 hodín) VŠ je priemer odpracovaných hodín za týždeň trikrát nižší a k plnému úväzku sa blíži necelých 7 % ich denných študentov.

Zároveň však súkromné školy študentom vo väčšej miere pomáhajú napríklad s písaním životopisu, s prípravou na pracovné pohovory a ich študenti sú častejšie spokojní s dĺžkou praxe. Učitelia na súkromných školách taktiež podľa študentov viac premietajú potreby praxe do výučby a zapájajú odborníkov z praxe do vedenia záverečných prác.

„Zatiaľ čo na verejných VŠ sa na život po škole necítilo byť pripravených 41 % respondentov, a na štátnych VŠ 37 % respondentov, na súkromných VŠ to bolo len 15 %. Častejší pocit pripravenosti na trh práce mohol u študentov súkromných škôl súvisieť nielen s väčším prepojením ich vzdelávania s potrebami praxe, ale aj s ich rozsiahlejšou pracovnou aktivitou,“ vysvetľuje R. Hall.

Len časť študentov si rozvíja svetové jazyky a prenositeľné zručnosti

Znalosť cudzích jazykov je kľúčovou požiadavkou zamestnávateľov na absolventov VŠ, ktorú potvrdzuje aj analýza portálu Profesia.sk, podľa ktorej je najčastejšou požiadavkou práve angličtina. V tejto súvislosti je alarmujúce, že viac ako polovica respondentov (52 %) v prieskume SAAVŠ uviedla, že sa takmer vôbec neučia odborne komunikovať v anglickom alebo inom svetovom jazyku a tretina (33 %) sa v tomto smere rozvíja len na malej časti predmetov (graf 6).

Ďalšou častou požiadavkou zamestnávateľov sú prenositeľné zručnosti ako napr. schopnosť pracovať v tíme, prezentačné schopnosti, kritické myslenie, schopnosť riešiť problémy, či argumentovať. Tie sú však viac rozvíjané v humanitných a spoločenských odboroch (graf 7).

„Väčšina týchto zručností je na Slovensku vnímaná ako doména spoločenských vied. Naopak, schopnosť chápať číselné údaje, tabuľky a grafy je takmer exkluzívne spájaná s odbornými, ktoré stavajú na matematike. Toto potvrdzujú aj odpovede študentov. Všetky tieto zručnosti sú však kľúčové naprieč sektormi. Aj umelec môže potrebovať urobiť si rozpočet svojho projektu, lekár by mal vedieť odkomunikovať závažnú diagnózu, či technik pracovať v tíme pri tvorbe komplexných riešení,“ komentuje M. Bilik.

Až 70 % respondentov študuje, lebo ich zaujíma odbor. Pre diplom robí školu len pätina študentov.

Anonymný prieskum SAAVŠ nepotvrdil rozšírený pohľad, že mladí ľudia študujú VŠ najmä pre diplom.

Až 70 % prvákov na bakalárskom stupni išlo na VŠ študovať zo záujmu o konkrétny program. Záujem o konkrétny program bol aj hlavný dôvod pokračovania na druhý stupeň pre 68 % prvákov na druhom stupni a je to hlavný dôvod pre 70 % končiacich bakalárov.

„Len pre necelú pätinu študentov bol jedným z dôvodov pre štúdium na VŠ titul, pričom nie je významný rozdiel medzi rôznymi typmi škôl alebo formami štúdia. Dáta sú teda v rozpore s rozšíreným tvrdením, že na súkromné vysoké školy či externe idú študenti študovať len pre diplom,“ hovorí R. Hall.

Veľmi silným indikátorom je, že až 82 % študentov by svoj študijný program odporučilo svojim známym. „Tieto dáta ukazujú, že študenti majú pozitívny vzťah k odboru, ktorý študujú. Je to signál pre vysoké školy, že majú na čom stavať,“ dodáva R. Hall.

Veľa denných študentov popri škole pracuje

Až 59 % denných študentov vykonáva zárobkovú činnosť počas semestra, dokonca takmer 20 % pracuje viac ako 20 hodín týždenne, teda nad rámec brigádnickej dohody o práci študenta.

„Čiastočne dobrá správa je, že študenti, ktorí pracujú popri škole 30 a viac hodín, mierne častejšie pracujú v odbore a viac sa v ňom teda rozvíjajú. Väčšina študentov však pracuje mimo odbor, hoci aj táto práca môže byť užitočná, ak rozvíja všeobecné pracovné návyky a zručnosti. Zároveň ale platí, že príliš veľa akejkoľvek práce popri dennom štúdiu môže ohroziť kvalitu výučby, lebo študentovi potom neostáva čas na štúdium,“ upozorňuje M. Bílik.

Podrobné dáta dostanú najprv školy. Akreditačnú agentúru bude zaujímať, ako so spätnou väzbou naložia.

SAAVŠ zatiaľ predstavila prvé zistenia len z celoštátneho pohľadu. Podrobné dáta na úrovni vysokých škôl, fakúlt a odborov agentúra spracúva a na jeseň ich predstaví najprv vysokým školám a potom aj verejnosti.

Zber dát prebiehal od 30. 4. do 31. 5. 2021. Vyplnených bolo 20 056 dotazníkov, z toho platných odpovedí bolo 19 983. Zastúpení sú študenti prvého a druhého stupňa VŠ, denná aj externá forma a vzorka na národnej úrovni dostatočne pokrýva všetky odbory.

Dotazník bol v štyroch jazykových mutáciách (slovenčina, angličtina, maďarčina, ukrajinčina) a vo verzii pre študentov so zrakovým znevýhodnením. Do prieskumu sa zapojilo viac ako 1000 študentov so špecifickými potrebami a viac ako 1400 študentov s iným ako slovenským občianstvom resp. zahraničných študentov.

„Do šírenia informácií o dotazníku sa zapojili študentské spolky, učitelia VŠ, vedenie škôl a fakúlt, za čo im v mene celej agentúry veľmi pekne ďakujem. Bez ich pomoci by sa nepodarilo získať toľko odpovedí,“ uzatvára R. Redhammer.

O SAAVŠ

Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo (SAAVŠ) je nezávislá verejnoprávna inštitúcia, ktorá posudzuje kvalitu vzdelávania a najmä efektívnosť jej zabezpečovania samotnými vysokými školami. Udeľuje akreditácie vysokým školám poskytovať vzdelanie a podporuje rozvoj kvality vzdelávania.

Kontakt pre médiá:

Alexandra Katkinová, Seesame, 0905 338 468, katkinova@seesame.com